

Minnesanteckningar från möte med Arkivpedagogiskt Forum, 7 oktober 2014.

Deltagare; Se separat lista

Inledning av Stockholms stadsarkiv

Lennart Ploom började med att hälsa välkommen till Stadsarkivet i Stockholm. Han berättade om stadsarkivets medvetna arbete med att använda begreppet kund istället för besökare. Man arbetar också generellt med att ha ett tydligt kundperspektiv. Inom museivärlden förväntas alla agera pedagoger och arbeta med utåtriktat arbete. Samma sak borde gälla för arkivvärden. Att kalla besökare för kunder kan vara kontroversiellt, men grundtanken i konceptet är att informationen vi förvaltar motsvarar en vara.

Det är också lika viktigt för oss som för någon annan att arbeta med marknadsföring. En affär som inte marknadsför sig får lägga ner. Detsamma gäller arkiven. Vi måste vara angelägna för samhället för att ha berättigande. Om inte politikerna ser att vi är viktiga för deras väljare, kommer de inte att prioritera oss. Därför, är det extra viktigt i tider av kris att satsa på att visa upp sin verksamhet. Marknadsföring och utåtriktat arbete får inte vara det första vi drar in på.

Ann-Sofie Forsmark fortsatte sedan att berätta om Stadsarkivets arbete med publik verksamhet och de strategier man tagit fram utifrån detta. De konkreta handlingsplanerna och strategierna finns med som bilagor till minnesanteckningarna.

Hon gav också en del handfasta tips och berättade om hur viktigt det är att ha rätt tilltal när man pratar med politiker. Ofta har man väldigt kort tid på sig att få föra fram sitt ärende - högst 5 minuter, och då gäller det att vara kort och koncis. Ska man också lämna ifrån sig en rapport, så måste den inkludera en lika kort och koncis sammanfattning som lätt går att få sig tillgodo. Igenkänningsfaktorn är viktig vid de snabba beslut politiker fattar, och därför är det viktigt att man lobbar för begrepp och aktiviteter på ett brett plan, så att det inte upplevs som fullständiga nyheter när man äskar pengar till något. Idéerna ska kännas självklara.

Vidare berättade Ann-Sofie om de utställningar man producerat i samarbete med Stadsmuseet. Rent generellt kan sägas att utställningar på arkiv ofta blir väldigt dyra, ofta är lite undandömda, ofta placerade i lite mörka rum, och framför allt är det väldigt lite folk där som besöker dem. På Stockholms Stadsarkiv bestämde man sig därför för att samarbeta med Stadsmuseet vad gäller utställningarna. Museet fick arbeta med att göra utställningarna, eftersom de är proffs på detta, och själv fokuserar man på att ta fram information och underlag. Eftersom det är tydligt att det är ett samarbete mellan två institutioner, är det också självklart att båda institutionerna står som avsändare för utställningen. Annars är det lätt att arkiv i en sådan situation glöms bort. Man levererar underlag, men syns inte som avsändare i utställningen.

De utställningar som fortfarande görs på plats, är mindre än tidigare och har antingen ett tydligt fokus på aktuella skeenden i samhället, eller för att belysa programverksamheten.

Ytterligare en punkt i arbetet med att förbättra det publika är, att man lagt om öppettiderna. Idag har man förskjutit öppettiderna så att man öppnar senare på dagen och har istället öppet på kvällen. Öppettiderna är:

Måndag till onsdag klockan 10 till 18, torsdag klockan 10 till 20 och

fredag klockan 10 till 15. Det innebär att folk känner en frihet att kunna komma senare på

eftermiddagen. Bara den känslan har gjort att det kommer FLER människor till arkivet, även om de inte alltid kommer senare än förut!

Johan Nordinge berättade sedan om programverksamheten man haft under hösten, och hur denna bidragit till att besökarantalet ökat dramatiskt. Identifierade framgångsfaktorer för att ha en bra, kostandseffektiv och välbesökt programverksamhet är följande:

- Ha framförhållning! Gör en hel termin i taget. Då har man tid att justera om något blir fel.
- Är man ute i god tid, har man också större möjlighet att få föredragshållare att ställa upp, och att ställa upp gratis.
- Var grundlig i omvärldsbevakningen. Om målet är att dubbla antalet besökare ó hur gör andra för att öka sina besökstal?
- Ha en snygg design! Informationsbroschyrer etc ska spegla ett arkiv som är roligt att komma till!
- Gör alltid arkivbesöket till något speciellt! Det ska hända saker, och man ska regelbundet ha möjlighet att följa med ner i magasinerna eller liknande
- Samarbeta med andra aktörer. Ofta är det också givande att ha flera personer på scenen samtidigt. Låt dem ha debatt kring ett ämne, eller ge olika perspektiv och ingångar till samma fråga. Om man har en person som berättar om tapetmakerskor från 1700-talet, kan man komplettera med en person som berättar om tapettillverkning idag.
- Se till att programpunkterna känns relevanta idag!
- Ha alltid fasta tider och dagar så publiken vet när de ska komma.
- Det är också viktigt att personalen känner delaktighet i programverksamheten. Det ger oss dels möjlighet att dels sätta oss in i materialet dels förstå hur publiken fungerar och vad man ska tänka på i mötet med våra besökare.
- Utvärdera! Dels för att få reda på vad allmänheten tycker om oss, men också för att få in kontaktuppgifter för framtiden, och för att kunna föra kvalitativ statistik. Dessutom behöver vi ju ha input på vad folk vill ha, och varför de tycker vissa saker är bra eller dåligt.

Kettil Mannerheim berättade sedan om Stadsarkivets skolverksamhet. Arkivet tar varje år emot ca 35 klasser. Under helgen deltog Kettil i Historiedagarna, och det tydliga budskap som lärarna förde fram till kulturarvsinstitutionerna var att man vill ha kompletta paket presenterade för sig, där också anknytningen till läroplanerna påvisas.

Att ha färdiga paket underlättar också för oss själva, menar Kettil. Vi behöver då inte jobba ihjäl oss när en lärare kommer till oss, och vi kan undvika att slå knut på oss själva för att vara till lags. Det mest populära och efterfrågade programmet från Stadsarkivet är öVad är ett arkiv?ö, och som helt enkelt handlar om arkivets innehåll och funktion i samhället.

Policydokument

Susanna Lovén från museet Tore Källberget berättade sedan om det policydokument som museipedagogerna håller på att arbeta fram. Det syftar till att precisera begrepp och arbetsmetoder för friluftsmuseerna och används för att lyfta fram vad som är speciellt med just deras pedagogik. Det har visat sig att inte minst små museer har stort behov av detta policydokument.

Arbetet med dokumentet började redan 2008 och ett första utkast fanns klart 2010 då det också togs i bruk. Ganska snart upptäckte man dock att det var alltför vidlyftigt och omfattande för att fungera riktigt bra i praktiken. Därför har man nu kortat ner dokumentet och det innefattar i dagsläget endast 2 sidor. Genom att konkretisera och formulera vad som händer i lärandeprocessen när man kommer till ett friluftsmuseum blir begreppet museipedagogik begripligt, hanterbart och meningsfullt även för användarna. Dokumentet bidrar också till en dignitet för verksamheten när man diskuterar med utbildningskontor och skolor. Man visar att man är seriös och har reflekterat över sitt pedagogiska arbete. Processen med att ta fram dokumentet har också inneburit att man för sig själv tydliggjort syfte och mål, och innehåll i uppdraget.

När dokumentet väl formulerats färdigt, får man naturligtvis sätta sig ner och kvalitetssäkra dokumenten. Kan vi verkligen nå de mål vi satt upp? Har vi råd?

Efter Susannas föredrag diskuterade mötet vad som sagt, och vi kom överens om att det kan vara värdefullt även för oss arkivpedagoger att försöka formulera ett motsvarande policydokument.

Gerontopedagogik

Tine Fristrup skulle ha kommit till mötet och berättat om gerontopedagogik, men fick förhinder på grund av allvarlig sjukdom i familjen. Eva Tegnhed sammanfattade kortfattat lite av det hon skulle ha berättat om. En artikel som belyser en del av detta bifogas anteckningarna.

Medskapande

Efter lunch höll Maria Press ett föredrag om medskapande. Dels anknöt hon till det som skulle varit Tines föredrag om hur man kan samarbeta med seniorer och vilka goda effekter detta får både på individ- som samhällsnivå, dels berättade hon om hur man i Norge samarbetar med flera olika delar av samhället. Lästips för den som vill veta mer är Nina Simon och hennes bok *The participatory museum*.

Vad som är A och O när man arbetar med crowdsourcing och medskapande, är att det blir öppet och inte bara ett projekt eller en konstruktion. De medskapande skall känna att de faktiskt gör nytta. Konkreta tips till den som ska börja arbeta med medskapande:

- Var medveten om vilken nivå du lägger medskapandet på!
- Tänk på att man i första hand skall ändra sina egna barriärer. Det går inte att ändra våra besökares beteende.
- Medskapande gynnas av gränser. Ställ t ex inte för öppna frågor till besökarna, då får man sällan ett användbart resultat.
- Reella behov hos arkiv handlar ofta om att sortera och tagga. Här finns det många möjligheter för medskapande från samhället.
- Konkret tips: Om du gör utställningar kan du både använda egna texter och invitera besökarna till att göra sina texter som troligen blir helt annorlunda. Deras synvinkel blir också synlig
- Du får många andra bra tips på www.participatorymuseum.org

Maria berättade om ett konkret medskapandeprojekt hon varit med om att driva genom Statsarkivet i Trondheim: *öSläpp äldrevågen inö*. Detta gjordes i ett samarbete med DIS. Arkivet ingick ett partnerskap där seniorerna i DIS var med och utvecklade ett projekt från grunden av. Målet var att öka antalet besökare på läsesalen och få fler DIS-medlemmer till aktivt börja forska. Seniorerna i DIS bidrog med idéer till genomförandet, de såg till att man

hade rätt språkbruk (använd t ex inte äldreö utan öseniorö), och blev mycket viktiga ambassadörer ute i samhället. Och inte minst stod de för arbetskraft, entusiasm och energi. Statsarkivet i Trondheim stod primärt för att tillhandahålla lokalerna och naturligtvis expertisen på arkivmaterialet. Resultatet blev över 500 fler besök på läsesalen på ett år och över 1000 flera utlånade volymer på läsesalen. DIS fick 150 nya medlemmar.

Utifrån detta höll hon en work-shop där vi fick identifiera ett arkiv och utgå ifrån det som ett öcaseö. Hur ser Arkivet ut idag? Vad finns det för intressenter i närområdet? Vilka är våra konkurrenter? Och, utifrån ett specifikt mål - vem skulle vara möjliga samarbetspartners? Dokumentation i form av foton från diskussionsgrupperna bifogas minnesanteckningar.

Avslutning

Beslut: Vi inrättar en arbetsgrupp som börjar diskussionen kring ett policydokument redan nu i höst, och presenterar ett första utkast vid nästa möte (Östersund 3 februari). Följande anmälde intresse av att vara med: Lotta Höglund från Landsarkivet i Visby, Sara Håkansson från Uppsalas stadsarkiv, Anna Eklund-Johnsson från Landsarkivet i Vadstena, Jim Hedlund från Landsarkivet i Östersund och Eva Tegnhed från Föreningsarkivet i Jämtlands län. Vill någon mer vara med går det utmärkt att höra av sig till Eva Tegnhed som tog på sig att vara sammankallande.

Nästa möte: 3 februari 2015 i Östersund. Förutom diskussion av ovanstående policydokument, framkom en önskan om att få prova på en del av varandras pedagogiska upplägg, för att få inspiration till det egna arbetet. Fokus ska också ligga på andra ämnen än just historia. Hur kan man arbeta med arkiven utifrån ämnen som bild och estetik, svenska och språk eller samhällsorienterande frågor? Berörda målgrupper ska vara blandat skola och övrig allmänhet.

Inför mötet nästa höstmöte (2015), önskas föreläsningar kring hur man kan arbeta med svåra ämnen eller ösvåra grupperö som t ex nyanlända, utvecklingsstörda etc.

Arkivpedagogiskt Forum på Facebook: Kertil Mannerheim tog på sig att starta en ny facebookgrupp där vi kan dela erfarenheter, tips och motgångar med varandra mellan våra möten. Håll utkik efter öArkivpedagogernaö

/Vid pennan Eva Tegnhed

Bilagor

Stockholms stadsarkivs olika handlingsplaner och policys

FRI-museernas policydokument

Tine Fristrups artikel

PowerPoint från Evas sammanfattning av Tines föredrag

Maria Press PowerPoint med en sammanfattning av Nina Simons bok om medskapande i kulturinstitutioner.

Rapport om öSlipp eldrebølgen inn!ö ligger på nätet på

<http://arkivverket.no/arkivverket/content/download/15301/141887/file/Slipp%20eldrebølgen%20inn!%20prosjektrapport%20endelig.pdf>

Dokumentation från workshopen kring intressenter, konkurrenter och samarbetspartners.